

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора педагогічних наук,
професора, завідувача кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти
Української інженерно-педагогічної академії –
Брюханової Наталії Олександрівни
на дисертаційне дослідження
ВОЛКОВОЇ НАТАЛІЇ ВАЛЕНТИНІВНИ

«ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ У ГАЛУЗІ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за
спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Важкі випробування, що випали на долю сучасної України, значно змінили роботу над реформами в усіх сферах суспільної життєдіяльності. На освіту покладається виконання завдань щодо зміцнення національної ідентичності і самовизначення, підготовки свідомого громадянина і компетентного фахівця, який здатен постійно трансформуватися для формування нового суспільства.

Особливим чином ці вимоги позначаються на інженерно-педагогічній освіті, покликаний здійснювати підготовку компетентних педагогічних кадрів для системи професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, галузевих установ, організацій і підприємств. Ця освіта є унікальною за своєю суттю, адже: по-перше, має інтеграційний характер, поєднуючи психолого-педагогічний, фаховий за спеціалізацією і практико-виробничий компоненти; по-друге, органічно пов'язана з певною галуззю виробництва і будується як вищий концентрат єдиної системи професійної підготовки для галузі або декількох галузей; по-третє, надається в тісному взаємозв'язку з системою професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти. Розвиваючи цю освіту, потрібно керуватися формулою - процеси в галузі визначають особливості підготовки кадрів для цієї галузі і повинні враховуватися у підготовці інженерів-педагогів, а характер підготовки інженерів-педагогів буде згодом повторюватися у підготовці багатьох поколінь галузевиків.

Отже, інженерно-педагогічній освіті мають бути притаманні перспективність, гнучкість, професійна і практична зорієнтованість, активність і вмотивованість здобуття, відповідність структурування та привабливості форм і засобів візуалізації інформації особливостям пізнавальних процесів здобувачів в умовах високої швидкості оновлення галузевих і педагогічних знань. За цих вимог актуалізується науковий пошук ефективних способів конструювання змісту підготовки фахівців, вибору ефективних технологій його активного опанування, форм і засобів формування готовності до прийняття нестандартних рішень в професійній діяльності.

Саме удосконаленню професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій до нестандартної діяльності й присвячено дисертаційну роботу Волкової Н.В.

Автор дисертаційної роботи шляхом ретельного аналізу нормативно-правових актів і документів (закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про додаткові заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні», Положення про організацію освітнього процесу у закладах вищої освіти), стану кадрового забезпечення закладів професійної (професійно-технічної) освіти, а також - теорії і практики професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій сформувала систему суперечностей на соціально-економічному, соціально-педагогічному, теоретико-методологічному, особистісно-професійному й технологічному рівнях, чим беззаперечно довела актуальність систематизації та конкретизації теоретичних і методичних засад модернізації професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій, яка б забезпечила позитивну динаміку рівня їхньої готовності до творчої, конкурентоспроможної діяльності.

Дисертаційне дослідження Волкової Н.В. виконано відповідно тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри педагогіки та методики технологічної освіти Криворізького державного педагогічного університету, держбюджетної теми «Модернізація підготовки майбутніх фахівців професійно-педагогічного напрямку в умовах освітнього простору» (№ 0119U102964). Тему дисертації затверджено вченою радою Криворізького державного педагогічного університету (протокол № 12 від 23 червня 2016 р.) і узгоджено в Міжвідомчій раді з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології НАПН України (протокол № 6 від 28.11.2017 р.).

Погоджуємося із визначенням категоріального апарату дослідження (мета, завдання, об'єкт, предмет, концепція тощо).

Новизну дисертаційного дослідження Волкової Н.В. вбачаємо в експлікації базових понять дослідження, обґрунтуванні теоретико-методологічних засад і педагогічних умов професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій, розробці педагогічної системи підготовки фахівців, а також – удосконаленні критеріїв оцінювання, інструментарію діагностування рівнів сформованості готовності майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій до нестандартної професійної діяльності.

До найістотніших наукових здобутків дисертаційного дослідження Волкової Н.В. можна віднести: концепцією професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій, яка охоплює методологічний, теоретичний, змістовно-процесуальний і практичний концепти; педагогічні умови професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій (створення позитивно-емоційного розвивального середовища; розвиненість інноваційного потенціалу

особистості та творча насиченість змісту професійної діяльності; особистісна активна позиція суб'єктів освітнього процесу; методологічна грамотність в організації й реалізації системи професійної підготовки; науково-методичний супровід професійної підготовки фахівців); структурно-функціональну модель педагогічної системи професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів до професійної діяльності в галузі харчових технологій; модель технологізації професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів засобами освітніх технологій, структурну модель педагогічного дизайну; критерії й рівні готовності майбутніх інженерів-педагогів до нестандартної професійної діяльності в галузі харчових технологій.

Одержані результати, безумовно, мають практичне значення, яке полягає у впровадженні в освітній процес системи підготовки майбутніх інженерів-педагогів до професійної діяльності в галузі харчових технологій, що містить: освітньо-професійні програми, робочі програми навчальних дисциплін, методичний посібник з виконання лабораторних робіт, конспекти лекцій, дидактичні матеріали, систему завдань, а також методичних рекомендацій до їхнього виконання; навчально-методичний комплекс, лабораторний практикум із курсу «Проектування та САПР об'єктів ГРГ», комплект дидактичних матеріалів до дисципліни «Кухні народів світу», систему практико-орієнтованих рольових ситуацій, методичні рекомендації до проведення тренінгів тощо.

Дисертаційна робота Волкової Н.В. традиційно складається зі списку умовних скорочень, вступу, чотирьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків.

В анотації українською та англійською мовами чітко сформульовано актуальність дослідження теоретико-методичних засад професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій. Наведено наукові результати дослідження, їхнє теоретичне й практичне значення.

У вступі докладно, за допомогою результатів аналізу вимог до інженерів-педагогів в галузі харчових технологій, стану педагогічної теорії і практики з проблеми систематизації та конкретизації теоретичних і методичних засад модернізації професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій у системі університетської освіти доведено актуальність дослідження і вибір його теми, показано зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Автором чітко й у взаємозв'язку сформульовано мету і завдання дослідження, його об'єкт і предмет, концепцію, методологічну і теоретичну основи дослідження, а також - результати дослідження, які мають наукову новизну й практичне значення і які повністю знайшли відбиття у змісті дисертаційної роботи. У відповідності до завдань обрано й реалізовано методи дослідження. Підкреслюємо - результати дослідження отримали належну апробацію і впроваджені в шістьох ЗВО України, що засвідчують відповідні довідки.

У першому розділі роботи, який присвячено встановленню методологічних засад професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій в умовах педагогічного закладу вищої освіти, проаналізовано стан проблеми дослідження в науково-педагогічній літературі, розкрито зміст базових понять, виявлено характеристики професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій, визначено методологічні підходи і особливості їхнього застосування з метою удосконалення зазначеної підготовки.

Аналіз стану проблеми дослідження дозволив Волковій Н.В.:

- розкрити зміст й обсяг таких понять, як: «підготовка», «система підготовки», «професійна підготовка», «професійна підготовка майбутніх педагогів», «професійна підготовка майбутніх інженерів-педагогів», «готовність фахівців до професійної діяльності», тощо;

- виявити і структурувати за різними ознаками (соціальна і психолого-педагогічна, когнітивна, особистісно орієнтована, професійна підготовка, самовдосконалення) вихідні педагогічні категорії, які стосуються поняття «професіоналізм інженера-педагога в галузі харчових технологій»;

- встановити напрями дослідження, відмінні особливості й вимоги до професійної підготовки студентів спеціальності «015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)» закладів вищої освіти;

- визначити мету, завдання, зміст, процес, форми і методи, методичне і технологічне супроводження, результат підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій;

- з'ясувати особливості реалізації до підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій системного, особистісно орієнтованого, компетентнісного, змістово-процесуального, креативно-діяльнісного, акмеологічного, аксіологічного, синергетичного і технологічного підходів.

Вивчення закордонного досвіду щодо забезпечення харчової галузі кваліфікованими кадрами дозволив виділити проблему використання спеціалізованого лабораторного обладнання та експериментальних установок, адже воно потребує розробки спеціальних навчальних програм і потужної підготовленості розробників з фундаментальних і прикладних наук.

Вивчивши різноманітні точки зору і підходи до розуміння поняття «система професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій в педагогічних закладах вищої освіти», Волкова Н.В. цілком слушно зазначає, що «можна простежити дидактичний взаємозв'язок між етапами розумової діяльності, яка є системоутворювальним ланцюгом професійної підготовки. ... Підготовка студентів у ході аудиторних занять із навчальних дисциплін, самостійної роботи й різних видів практик є багатокomпонентною системою, що об'єднує структурні елементи: мету й завдання, види діяльності, зміст (суспільно-політичний, спеціально-

науковий, психолого-педагогічний та загальнокультурний), технології, технологічне і методичне обладнання, психолого-педагогічне супроводження й результат».

Вона виділила й розкрила етапи реалізації розумової діяльності при вивченні навчальних дисциплін, як от: підготовчий, інформаційний, аналітичний, творчий, науково-дослідний та рекомендаційний етап упровадження рішення. Позитивно оцінюємо системний вимір цієї діяльності, адже автор переконана, що «послідовна зміна один одного етапів створює освітній цикл системи професійної підготовки, порушення якого призводить до зниження її продуктивності у формуванні готовності майбутніх інженерів-педагогів до діяльності в галузі харчових технологій».

Волкова Н.В., не тільки продемонструвала реалізацію системного підходу у процесі дослідження, а й обґрунтувала і визначила способи використання його, а також особистісно орієнтований, компетентнісний, змістово-процесуальний, креативно-діяльнісний, акмеологічний, аксіологічний, синергетичний і технологічний підходи до підготовки майбутніх інженерів-педагогів до нестандартної професійної діяльності в галузі харчових технологій. Підтримаємо автора дослідження в тому, що «ці підходи припускають розробку концепції оптимізації професійної підготовки як важливого чинника формування готовності майбутніх інженерів-педагогів до професійної діяльності в умовах професійної освіти й реалізується у концептуальному, технологічному й інструментально-методичному напрямках, а практична їх спрямованість є теоретичною основою створення системи професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів в умовах університетської освіти».

У другому розділі, присвяченому концептуальним засадам професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій, розкрито принципи і напрями реформування освіти, зокрема професійної та інженерно-педагогічної освіти, виділено пріоритетні проблеми професійної освіти, запропоновані їхні рішення, що у своїй сукупності покладено в основу концепції дослідження, а також - здійснено структурування професійних знань у змісті професійної підготовки, та обґрунтовано сукупність педагогічних умов, що забезпечують ефективність такої підготовки у досягненні запланованих результатів.

Провідна концептуальна ідея дослідження – розробка теоретико-методичних засад системи підготовки майбутніх інженерів-педагогів до нестандартної професійної діяльності в галузі харчових технологій, які забезпечують перехід від накопичення знань до становлення креативної особистості спеціаліста, здатної до творчого виконання професійних функцій.

У результаті проведеного аналізу сучасного стану професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій Волковою Н.В. сформульовані основні теоретичні положення концепції й напрямки її реалізації в умовах закладів вищої педагогічної освіти:

1. Розробка концептуальних положень, які більш повно відображають основні тенденції розвитку змісту професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій відповідно із запитами суспільства, особливостями нестандартної професійної діяльності й можливостями та здібностями студентів.

2. Забезпечення інтеграції в змісті професійної підготовки інженерних і психолого-педагогічних знань як основи їх педагогічного професіоналізму.

3. Розробка моделі системи професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів до нестандартної професійної діяльності з метою досягнення освітнього продукту – їх готовності до творчої діяльності в галузі харчових технологій.

Цілком закономірно, що при розробленні концепції враховувалися основоположні параметри: системність, детермінізм, розвиток, діяльність і студентоцентризм.

Концепція ґрунтується на методологічному, теоретичному, змістовно-процесуальному та практичному концептах, які в сукупності забезпечують формування готовності майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій до професійної діяльності в різних сферах професійної освіти та виробництва.

Ці концептуальні положення позначилися на стратегії вдосконалення підготовки, яка виконує роль інструменту досягнення прогнозованих дидактичних цілей та формування готовності майбутніх інженерів-педагогів до нестандартної професійної діяльності в галузі харчових технологій. При цьому готовність розглядається автором дослідження в функціональному і в особистісному контексті та визначається у такий спосіб: «...складне особистісне утворення, яке об'єднує у своєму змісті установку на використання різноманітних технологій у професійній діяльності, раціональні прийоми й способи нестандартної діяльності, креативні та рефлексивні здібності та професійно-педагогічні цінності, що забезпечують ефективність професійної діяльності в нестандартних формах її здійснення».

Не можна не погодитися із Волковою Н.В., коли вона розглядає готовність інженера-педагога в галузі харчових технологій до нестандартної професійної діяльності як важливу характеристику його професіоналізму й основу його креативних і рефлексивних дій у сфері педагогічної діяльності. Функціями професійної діяльності, до виконання яких має бути готовий інженер-педагог, встановлено: аналітико-прогностична, організаційно-управлінська, комунікативно-креативна, консультаційно-методична.

Заслуговує на схвалення те, як автор обґрунтувала та розкрила складові змісту готовності до нестандартної діяльності: мотиваційно-ціннісний; змістово-процесуальний; креативно-технологічний; рефлексивно-оцінний.

На підставі аналізу наукової літератури, накопиченого практичного педагогічного досвіду, за допомогою бесід, анкетування, тестування й

спостереження практичної діяльності педагогів Волковою Н.В. були виділені критерії готовності майбутніх інженерів-педагогів до нестандартної професійної діяльності в галузі харчових технологій: мотиваційний, практико-орієнтований, творчий та діагностично-оцінний. Рівень готовності розглядається автором як сукупність особистісних і професійних якостей та властивостей, що забезпечують продуктивність виконання професійних функцій. В роботі чітко і вичерпно представлено характеристики низького, середнього і високого рівнів сформованості готовності майбутніх інженерів-педагогів до нестандартної професійної діяльності в галузі харчових технологій.

На основі всіх попередніх положень і висновків, а також - результатів тривалих спостережень і експерименту автору дослідження вдалося чітко обґрунтувати й розкрити педагогічні умови професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій: створення позитивно-емоційного розвивального середовища (суб'єкт-суб'єктні відносини в системі «викладач-студенти», взаємодія, співпраця й співтворчість, позитивна інтелектуальна мотивація й особистісна активна позиція суб'єктів); розвиненість інноваційного потенціалу особистості й творча насиченість змісту професійної діяльності (аналіз й критична оцінка діагностичної інформації, узагальнення фактів, власна точка зору у формулюванні висновків щодо зібраного матеріалу, доказовість, раціональність у виборі методик, технологій, способів виконання діагностичних завдань, прогнозування результатів діагностики та самодіагностики); особистісна активна позиція суб'єктів освітнього процесу (передбачає виявлення якості засвоєння системи програмних знань, стан професійного становлення майбутніх педагогів); методологічна грамотність в організації й реалізації системи професійної підготовки (збір інформації про якість освітнього процесу, особливості його учасників та їх установки на мету); психолого-педагогічний супровід, що обумовлює ефективність професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій (психолого-педагогічна підтримка, що враховує індивідуальні можливості та здібності учасників професійної підготовки; сприяє розвитку особистості).

Третій розділ присвячено розробці педагогічної системи професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій в умовах інформаційно-освітнього середовища». Волковою Н.В. визначено засади професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій, обґрунтовано технологізацію змісту підготовки та розроблено структурно-функціональну модель педагогічної системи підготовки фахівців у галузі харчових технологій та методику її реалізації шляхом застосування психолого-педагогічного супроводу.

Погоджуємося із автором у тому, як вона розглядає технологізацію змісту підготовки – «... важливий структурний елемент моделі системи професійної підготовки, в якій ставиться мета й досягається конкретний

результат – готовність до професійної діяльності – засобом застосування різноманітних видів, форм, методів, засобів навчання, оперування однотипним змістом на основі дидактичної взаємодії викладача і студентів у системі навчання». На рисунку 3.1 наведено модель технологізації професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів засобами освітніх технологій. Позитивної оцінки заслуговує замкнений цикл підготовки, який включає постановку мети (змістова й процесуальна складові), чинники технологізації (опрацювання інформації, дії викладача з мотивації, активізації тощо; взаємодія між собою всіх учасників освітнього процесу; контроль, аналіз і оцінка досягнення прогнозованої мети), види технологій у відповідності до зазначених чинників, моніторинг ефективності креативних дій (методи й інструменти). Звертають на себе увагу технології підготовки, які є інноваційними, доцільними й дієвими. Серед них виділено проблемні, евристичні, інформаційно-комунікативні, інформаційно-когнітивні, модульно-рейтингові, інтерактивні, електронні технології тощо.

Для побудови на наступному етапі структурно-функціональної моделі педагогічної системи підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій до нестандартної професійної діяльності автор об'єднує структурні елементи та підсистеми в певні блоки (методологічно-цільовий, змістовий, технологічний, моніторинговий). Ця модель відбиває складові готовності, методологічні засади й умови підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій до нестандартної професійної діяльності, становить сукупність дій, що відображають логічну послідовність процесів з розробки цілі й завдань, змісту, креативних дій та використання технічних і методичних засобів досягнення запланованих результатів і є цілеспрямованою, впорядкованою, динамічною, систематичною, організаційною, творчою діяльністю. Звертає на себе увагу виділений поряд з етапами, змістом і технологіями компонент педагогічного дизайну, реалізація якого передбачається інформаційними, технічними, художньо-емоційними, дидактичними, комунікативними, іміджевими засобами. Педагогічний дизайн – це, відносно, нещодавно окреслений напрямок в педагогічній науці і дуже цінними є те, що автор дослідження вже окреслює його значення і місце в педагогічній системі. Більше того, Волкова Н.В. обґрунтувала й розробила структурну модель педагогічного дизайну, яку реалізувала у Криворізькому державному педагогічному університеті в спецкурсі «Педагогічне проектування електронних навчальних матеріалів» для студентів-старшокурсників та аспірантів. В ньому передбачено поглиблене вивчення питань педагогічного проектування цифрових навчальних матеріалів та побудови ІКТ-середовища ЗВО, що має сприяти оволодінню навичками самостійного проектування та розробленню мультимедійних електронних навчальних матеріалів.

З метою формування готовності майбутніх інженерів-педагогів до нестандартної діяльності в галузі харчових технологій Волковою Н.В. розроблено програми та конкретизовано зміст із курсів: «Органолептична

оцінка харчових продуктів», «Кухні народів світу» та «Технологічне обладнання закладів господарства», тематичний план і методику їх проведення, а також методичне забезпечення.

У четвертому розділі, присвяченому питанням реалізації педагогічної системи професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій, проаналізовано впровадження цієї системи в освітнє середовище педагогічного закладу вищої освіти, а також установлено її ефективність.

Дослідно-експериментальна робота здійснювалася протягом 2016–2023 років. Відповідно до мети й завдань дослідження були передбачені етапи організації і проведення дослідно-експериментальної роботи.

Проведені у процесі констатувального етапу педагогічного експерименту діагностичні дослідження рівня сформованості кожного зі структурних компонентів готовності майбутніх інженерів-педагогів до нестандартної професійної діяльності дозволили автору дослідження стверджувати, що переважна більшість студентів має недостатній рівень сформованості досліджуваного нами складного особистісного утворення.

Закономірним виявляється те, що подолання виявлених недоліків у підготовці майбутніх інженерів-педагогів до професійної діяльності зумовило розробку програми дослідно-експериментальної роботи з реалізації концепції й структурно-функціональної моделі педагогічної системи підготовки майбутніх інженерів-педагогів до нестандартної професійної діяльності.

У процесі формуального етапу експерименту Волковою Н.В. виявлено позитивну динаміку готовності майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій до нестандартної професійної діяльності, обумовлену сукупністю педагогічних умов, які були створені для підвищення її результативності. Це дало можливість стверджувати про те, що гіпотезу дослідження про можливість підвищення рівня готовності до професійної діяльності у галузі харчових технологій повністю підтверджено.

Таким чином, отримані результати експерименту дають підстави стверджувати, що обґрунтована і розроблена модель системи формування готовності майбутніх інженерів-педагогів до нестандартної діяльності в галузі харчових технологій, яка відображає теоретичні й методичні основи творчої праці й формування установки на досягнення запланованого освітнього продукту, підтвердила значущість і продуктивність різних видів практико орієнтованої діяльності за допомогою креативних і рефлексивних дій. Зібрані факти свідчать, що за умови забезпечення креативного середовища й сприятливого емоційно-психологічного клімату, впровадження активних форм і методів різноманітних видів творчої діяльності й залучення до них студентів під час професійної підготовки завдяки установці на нестандартну діяльність і потребі їх у креативних діях, управлінської культури й технологічної вмілості викладачів, психолого-

педагогічного супроводу й методичного забезпечення, використання ресурсів педагогічного дизайну в освітньому процесі, формування творчої особистості стає можливим значне підвищення рівня готовності майбутніх інженерів-педагогів до нестандартної діяльності в галузі харчових технологій.

Слід відмітити, підпорядкованість пунктів роботи розділам і темі, вичерпність і логічність їхнього викладення, відбиття основних положень і досягнень у висновках за розділами та загальних висновках.

Загальні висновки містять результати виконання кожного із сформульованих в категоріальному апараті завдань дослідження і вказують на реалізацію у повному обсязі мети дослідження.

Дисертаційна робота добре проілюстрована влучними прикладами, 25 таблицями, 18 рисунками. Додатки представлено нормативними документами, авторськими діагностичними і методичними матеріалами, довідками про впровадження розробок в освітній процес ЗВО України.

Оформлення тексту, рисунків і таблиць, цитування та посилання на використані джерела здійснено за необхідними правилами. Кількість опрацьованих літературних джерел дорівнює 463 найменування, з них 41 – іноземними мовами.

Дисертаційна робота Волкової Н.В. є завершеною науковою працею.

Зміст дисертації повно представлено в 67 наукових і навчально-методичних працях (з них 61 одноосібна), де 24 відображають основні результати дослідження (з них 1 одноосібна монографія, 3 статті, що індексуються в наукометричній базі (Web of Science, Scopus), 20 статей у наукових виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України), 43 додатково відображають результати дисертації (з них 1 лабораторний практикум, 1 стаття в зарубіжному виданні, 41 стаття у інших наукових виданнях і збірниках матеріалів наукових конференцій).

Попри загальне позитивне враження, дисертація містить і положення дискусійного характеру, які вимагають певних уточнень або пояснень.

1. У дисертаційній роботі недостатньо проведено аналіз зарубіжного досвіду щодо підготовки майбутніх інженерів-педагогів, що сприяло б більш широкому розгляду проблеми нестандартної діяльності у закладах вищої освіти.

2. Доцільно більше уваги приділити підготовці інженерів-педагогів у галузі харчових технологій до нестандартної професійної діяльності у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, на виробництві.

3. Як відомо, компетентнісний підхід до підготовки майбутніх фахівців є світовою тенденцією. На нашу думку, більш поглиблений аналіз його реалізації дозволив би виявити специфіку підготовки інженерів-педагогів у галузі харчових технологій з урахуванням сучасних тенденцій.

4. Доцільно було б докладніше викласти пропозиції щодо впровадження авторської педагогічної системи підготовки майбутніх

інженерів-педагогів у галузі харчових технологій до нестандартної професійної діяльності у закладах вищої освіти України.

5. Робота була б значно переконливішою, якби дисертантка під час обґрунтування педагогічних умов підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій у закладах вищої освіти більш ґрунтовніше розкрила значення та особливості нестандартної професійної діяльності.

6. П'ятим завданням дисертаційного дослідження є теоретично обґрунтувати педагогічну систему професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій в умовах педагогічного університету, вважаємо, що потрібно було більш детально описати теоретичні підґрунтя побудови педагогічних систем та визначити практичну складову даної педагогічної системи.

Вказані зауваження та побажання не стосуються основного змісту рецензованої роботи і не впливають на загальний високий рівень наукового дослідження, достовірність та обґрунтованість висновків дисертанта й не зменшують наукову значущість виконаної дисертації.

Дисертаційне дослідження Волкової Наталії Валентинівни «Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій» є самостійним та завершеним науковим дослідженням, що має наукову новизну, теоретичне і практичне значення, робить свій внесок до розвитку теорії та методики професійної освіти інженерно-педагогічних кадрів. Обсяг, якість та оформлення роботи відповідають вимогам пп.7-9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України 17 листопада 2021 року за №1197, а її автор Волкова Наталія Валентинівна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки, методики
та менеджменту освіти Української
інженерно-педагогічної академії

Брюханова Н.О.

Гібрид Брюханова Н.О.
Інспектор ВК УІПА
10.06.2024 дата